

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Qualis hæc sit, & vnde dissensio oriatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

in Christo, dum & ipse in illo est, vixit Christianus. Nam etsi diem dixeris, lucis rem ostendisti qua diem prestat, licet non dixeris lucem. Ita etsi non directo pronuntiavit, Qui me confessus fuerit, non est diuersus actus quotidiana confessionis à sensu Dominica pronuntiationis. Quod enim est qui se confitetur, id est Christianum: etiam id per quod est confitetur, id est Christum: Proinde qui se negauit Christianum, in Christo negauit, negando se in Christo esse, dum negat se Christianum: & Christum autem in se negando, dum se in Christo negat, Christum quoque negabit. Ita & qui in Christo negauerit, Christum negabit. Et qui in Christo confessus fuerit, Christum confitebitur. sufficiens igitur & si de confitendo tantummodo Dominus pronuntiasset, ex forma enim confessionis contrariò quoque eius prauidicaretur, id est negationi, perinde negationem negationem rependi à Domino, quem admodum confessione confessionem. Et ideo quum in forma confessionis etiam negationis conditio intelligatur, apparet non ad alium modum negationis pertinere, quod de ea aliter Dominus pronuntiavit, quam de confessione, dicendo: qui me negauerit, non qui in me. Prospexerat enim & hanc vim plerumque in expugnatione nominis subsecuturam, ut qui se Christianum negasset ipsum quoque Christum compelleretur blasphemando negare.

Confessio si-
dei hereticis
est fides.

§. 4. Gnosticonum causam nostri Calviniani susceperunt, graue enim visum illis est, cum periculo confiteri, mallet sola fide, eaque occulta saluari. Obicit Musculus in persona confiteri detrectantium: Si fidei tribuitur iustitia & salus, quomodo necessario exigitur confessio? ergo non iustificat, & saluat sola fides. Respondet ille; non hoc agi, sed confessionem nihil diuersi habere à fide. Nihil enim aliud esse, quam verè fidei testimonium & fructum. [Quemadmodum, inquit, & de fide & operibus cum loquimur, non duas res à se inuicem diuersas proferimus, sed opera locamus in locum testimonii de vera fide. Potest autem fieri ut opera quibusquam habeat sine fide. Huic nihil prosunt opera. Rursus potest fieri ut fidem quis simul et sine operibus, illi nihil profuerit opinio fidei, quæ non vera sed mortua est, si oportunitas adfuerit benefaciendi. Ita & de confessione Christi loquimur. Credimus an qui amant ipsi sibi somnia fingunt.]

Fidem, & opera Apostolus disiungit; & Calviniani pariter, hi cum sola fide, sine operibus saluari nos posse putant. Quod si sola fides absque operibus saluat, etiam saluat absque confessione; si negauerit Christum, negabitur, hoc est, damnabitur, ergo confessio necessaria est, & necessarium ne neget, negatio enim mortale peccatum est. Quam confessionem negligendam cenſeant sectarii, ex eo patet, quod de lege Dei solent docere. Monet Christus confitendum esse, negantiſio Christi, mutua negationem comminatur. Quid ad ista Lutherus? c. 4. Gal. totum hoc genus contemnit. [Si sentias terrorem legis, dicas: Lex non audiam te, quia habes impeditam & tardam linguam. Deinde, plenitudo temporis iam venit, ideo liber sum. Non feram igitur amplius imperium tuum. Ex hisce discit ut in causa iustificationis contemptissime de lege loquaris exemplo Apostoli qui legem vocat elementum mundi, mortiferas traditiones, virtutem peccati, nam si permiseris legem in conscientia dominari, cum tibi res est cum peccato & morte, reuera nihil aliud est lex, quam omnium malorum hæresium & blasphemiarum sentina, quia tantum auget peccatum. Quare hic sit prudens es, longissime ableges Moſen balbum & blesum cum sua lege, neque villo modo te moueant terrores & minæ ipsius. H. c. simplici et sit tibi suspectus, & hæreticus, excommunicatus, damnatus, deterior Papa, & diabolo, ideo prius non audiendus. Debemus quidem extra conscientiam facere ex ea Deum, in conscientia vero est vere diabolus. Discat igitur plus legem & Christum duo contraria esse prius incompatibilia. Ante Christum est sancta, post Christum

est.

est. mortis. Ideo ubi Christus venit, nihil simpliciter scire debemus de lege.]

est. mortis. Ideo ubi Christus venit, nihil simpliciter scire debemus de lege.]

Quod vero etiam legem confessionis ad aliam vitam cum Gnosticis releget ex eodem commentario constat. [Ideo alluefacies te, ut veniente lege & accusante conscientiam, dicas; Domina lex, non in tempore, sed nimis mature venis expecta adhuc quadringentos & triginta annos. Hi si transacti fuerint venient poteris. Sed tum veniens nimis tarde venies, quia quadringentis & triginta annis præuenit te promissio, cui tu adfueris, & in ea suauiter acquiesco. Ideo nihil mihi tecum, non te audio; iam enim viuo cum Abraham credente.]

Præclara sane consuetudo, ut legem Dei, quam nobis Psalmus 118. toties commendat, tam irrisorie dimittere. Quid enim Christus? si me negaueris coram hominibus, negabo te coram patre meo. Quid ad hæc Lutherus? Nimis mature venis, domine legislator, veni post quadringentos & triginta annos. Porro si fides & fidei confessio eadem sunt; omnia quæ de fide dicuntur, etiam de confessione dicenda sunt, at sane confessio, & negatio opera sunt, à fide omnino distincta.

VERSUS 34. 35. 36.

Nolite arbitrari quia pacem veni mittere in terram: non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filium aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suam. Et inimici hominis, domestici eius.

QUESTIO I.

Qualis hac sit, & unde dissensio oriatur?

§. 1. Ostendit cur difficilis sit illa confessio, quia scilicet multos habet oppugnatores, si enim totus mundus fidem amplecteretur, nihil erat difficultatis, nunc autem pugna & bella oriuntur, non ex intentione Christi, nec Evangelii natura, sed hominum ventritati resistentium malitia. Et Propheta quidem pacem prædixerant. Isaías 23. & seq. Michæas 4.1. & leg. Luc. 2. 14. ita canunt Angeli, & ipsi Apostoli pacis præcones mittuntur, sed pax illa est peccatorum cum Deo & Angelis coniunctio, inter fideles amor, hinc oritur acre bellum, nam sic diabolo & mundo, quæ mala fide possederunt, auferuntur, quæ exigunt, negantur, insurgit itaque impietas ante sopita. Itaque gladius mittitur, hoc est bellum, quia sine bello cedere Dæmon non vult. Non venit ad pacem peculiarem faciendam, deinde non venit ut in bellum concitet, sed tamen hoc consequitur.

§. 2. Gladium alii verbum Dei, alii amorem Dei, filios à parentibus diuidentem interpretantur. Sicetiam hæretici: Beza illa *ἡ συνέσμις*, non sine Deo decreto tamen sequi. Decretum est quidem, sed prædicandi Evangelii, non scandalum, non mittit pacem qualem mali cum malis habent, sed pacem conscientiarum, & bonorum, scandala dæmon superinducit.

§. 3. Nullum vinculum est, quod Evangelium, si obstat non rumpat, hinc intestinum & plane domesticum bellum. Ita Mich. 6. 7. qui addit: & inimici hominis domestici eius. Verum Propheta agit de corruptis moribus, unde exitum Israelitarum secutum est. Chri-

Christus tamen huc refert; nam tale dissidium in mundo, & tum erat, & nunc quoque est, domesticorum ob religionem rixa. *v. 24.* relata ad maritum sponsa, ad focum nuptiarum dicitur Pax interna, bellum exterum. De pace vide Isaiam 2. 3. 9. & 6. 7. Mich. 4. 1. Ephes. 2. 11.

VERSVS 37.

Qui amat Patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus. Et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quis amor qui Christo indignum efficit?

§. 1. Cyprianus Epistol. 26. hac voce nos quasi ad prælium ait excitari. Reuera enim serium est magni imperatoris præceptum: quo nos iubet se sequi, nec villo amore alio abduci permittit. Duos affectus arctissimos filiorum & parentum nominat, qui excendi sunt, si causa Christi agatur: si enim quis ita amat Patrem, aut filiam, ut Christum confiteri nolit, non est ipso dignus ut licet sit discipulus heres regni celorum, itaque non hic consilium perfectio omnia relinquendi, sed præceptum est, nihil Deo antepone. Qui amat Patrem aut matrem, id est, me offendit potius, quam ut matrem aut Patrem relinquat, non est me dignus, vel de discipulatu, vel vita æterna: Lucas habet, qui non odit; non quod verum odium imperet, sed quod maiorem Dei amorem velit, ut si Pater, mater, filius, filia contra Deum agere suadeant, eos fugiat, peccatum detestetur. Verum hac de re alibi commodius.

VERSVS 38.

Et qui non accipit crucem suam & sequitur me: non est me dignus.

QVÆSTIO I.

Quæ crux?

§. 1. Portabant crucem suam, ad id supplicium damnati, inde dicebantur *duci sub furcâ*, nudi flagellis cedebantur, ut sic procedere cogerentur, si recitarent; stimulis fodiebantur, vrebantur. Cum ergo Christiani alia nulla causa, quam fidei crucem subirent, vult eos sponte eam attollere in humeros. Quod de cruce dicit, id de omnibus afflictionibus dicendum est, si enim tam grande tormentum, multo magis minor ferenda, & in cruce omne genus erat malorum, vitæ personæ, odium, mala mansio, & supplicia præcedentia. *ἀποδοῦναι* inquit, est à Deo recipere atque admittere, sponte subire & Christum præeuntem sequi.

§. 2. Cum ait *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, Beza existimat, neminem sequi Christum; si eum aliquo cultu in Scriptura non comprehenso prosequatur. Pone, inquit, sequitur me, *ἀποδοῦναι* *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, ad verbum, retro me, vel post me, ut supra c. 3. 11. Quod certe notandum est, ut qui Deum colunt cultu à se excogitato, intelligant se non sequi Christum, sed illi prave velle. Itaque *ὁποῦ μὲ ποῖς με* sum interpretatus, Pone me: quia quum Evangelista præter verbum *ἀποδοῦναι* *ὁποῦ μὲ ποῖς με*, addendum aliquid prætere iudicavit, hoc quoque putauimus necessario exprimendum, quod à veteri interprete, & ab Erasmo fuit neglectum. Multi enim se Christum sequi dicunt, quum illi soli sequantur, qui pone sequuntur: si qui illum verbo suo præeuntem possint ostendere.

Quod ad verba attinet, in Latino satis intelligitur, *D. sensus* *interpret.* eum qui sequitur, non ante, sed pone sequi. ideo reprehendi non debet interpret, quod verbum non necessarium omiserit, licet etiam emphaseos causa addere potuerit. Sequuntur autem Christum non tantum qui verbum eius scriptum obseruant, sed etiam illi, qui ordinem, caerimoniasque in Ecclesia eius consuetas retinent. Nam de talibus ex verbo Dei Ecclesias auditæ iubemur. Ut enim sequatur opus est, eadem gradi viâ. Qui vero in Ecclesia non est, extra viam est. *Nemo Christi* *sequitur, nisi in* *Ecclesia.*

VERSVS 39.

Qui inuenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam propter me, inueniet eam.

QVÆSTIO I.

Quid nuncire animam & perdere?

§. 1. Qui animam suam, hoc est, scriptum inuenit his periculis & doloribus ereptum in tuto collocavit negando, vel non cōfessio, crucē excutendo, is perdet in futuro sæculo, res amissas, aut penè amissas, cū recuperauim⁹ gaudeamus, & diligentiorē illis custodiam adhibemus, ita qui in carcere vel tribunali negabant, iterum sibi redditi suisque videbantur, gratulabantur anni i, inuēti dicebantur. Videtur allusio ad eos, qui olim per plagium in seruitutem adducebantur, ac deinde inueniebantur ingenti suorum gaudio, sic & hiberati carceribus, & aliis malis inuenti putabantur. Et contra perdit, qui non inueniebantur; at hitamen inuenti dicuntur in cælo à Deo, & Angelis, aliis perdit, at opinione vulgi perisse putantur qui moriuntur, salui qui euaserunt. Inuenire animam & vitam seruare præsentem.

§. 2. Hic inuentioni animæ tribuitur exitum, perditioni vero salus. Itaque solidè probat Bellarminus lib. 1. de baptismo, cap. 6. martyrio non sola fide salutem acquiri, quod clari⁹ ex Luc. 9. 24. 14. 26. Ioan. 12. 25. probatur. Nam ubi dicitur, qui perdiderit salutem faciet, non est dubium de æterna salute sermone esse.

VERSVS 40.

Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum qui me misit.

41. *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ: mercedem Prophetæ accipiet. & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.*

42. *Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis calicem aquæ frigide, tantum in nomine discipuli: Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.*

QVÆSTIO I.

Quæ merces Apostolos recipientibus datur?

§. 1. Qui sincere & humaniter recipit legatum, & legatam recipit, Christus legatus est Patris, Apostoli Christi, iis ergo recipiendis & Christus & Pater Christi recipitur.

Matthæi 10
Evangelium
C. 10